

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 30/12/2013 đến 5/1/2014)

- Tàu sân bay Liêu Ninh trở về căn cứ Thanh Đảo
- Quân đội Trung Quốc xem xét tái cơ cấu 7 quân khu
- Tàu ngầm kilo HQ-182 cập cảng Cam Ranh
- Philippines thay quân đồn trú ở Trường Sa
- TL: Đàm phán COC không nên bị ảnh hưởng bởi cạnh tranh khu vực
- Myanmar sẽ không thiên vị bên nào trong tranh chấp Biển Đông
- Trung Quốc và Campuchia tăng quan hệ hợp tác toàn diện

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Tàu sân bay Liêu Ninh trở về căn cứ. Tàu sân bay của Trung Quốc đã trở về cảng Thanh Đảo, tỉnh Sơn Đông ngày 1/1 sau khi hoàn thành nhiệm vụ thử nghiệm và huấn luyện tại Biển Đông trong thời gian 37 ngày. Trong đợt huấn luyện này, tàu Liêu Ninh đã tiến hành tập trận hơn 100 khoa mục với sự phối hợp của nhiều máy bay, tàu chiến, tàu ngầm, trong các tình huống mô phỏng hoàn cảnh chiến đấu thực tế.

Trung Quốc cân nhắc tái cơ cấu 7 quân khu.

Theo tờ Yomiuri Shimbun ngày 1/1, Trung Quốc đang xem xét việc tái tổ chức 7 quân khu hiện thời thành 5 quân khu nhằm phản ứng nhanh hơn trong trường hợp xảy ra khủng hoảng. Mỗi quân khu mới sẽ thiết lập một bộ chỉ huy phối hợp tác chiến, quản lý các lực lượng hải-lục-không quân, cũng như một đơn vị tên lửa chiến lược. Kế hoạch cải tổ này thể hiện một sự chuyển đổi từ mô hình quân sự thiên về phòng thủ hiện tại, vốn dựa chủ yếu vào bộ binh, sang một mô hình mới linh hoạt hơn, phối hợp cả bộ binh, hải quân, không quân và đơn vị tên lửa chiến lược. **Ngày 3/1**, Nhật Báo Trung Quốc dẫn nguồn Bộ Quốc phòng Trung Quốc xác nhận việc quân đội Trung Quốc đang xem xét thành lập bộ chỉ huy tác chiến chung nhằm cải thiện hệ thống chỉ huy chiến đấu liên hợp, tiến tới cải cách công tác huấn luyện và hậu cần trong các hoạt động phối hợp chiến đấu. Hiện quân đội

Trung Quốc đã “tiến hành những chương trình thử nghiệm hiệu quả” cho hệ thống chỉ huy chung này.

+ Việt Nam:

Tàu ngầm kilo HQ-182 cập cảng Cam Ranh.

Đêm 31/12/2013, tàu vận tải hạng nặng Rolldock Sea chở chiếc tàu ngầm lớp Kilo mang tên “Hà Nội” đã về đến khu vực vịnh Cam Ranh an toàn, kết thúc chuyến hải trình từ ngày 15/11, bắt đầu từ cảng Saint Petersburg (Nga). Đến 6 giờ 30 phút ngày 1/1/2014, tàu Rolldock Sea đã vượt qua Cửa Hẹp để vào neo đậu trong vịnh Cam Ranh. **Ngày 3/1**, Quân chủng Hải quân đã hạ thủy thành công tàu ngầm Hà Nội và lai dắt an toàn vào quân cảng Cam Ranh. Đây là sự kiện quan trọng, đánh dấu cột mốc trong quá trình xây dựng Hải quân Việt Nam từng bước chính quy, hiện đại.

+ Philippines:**Philippines thay quân đồn trú ở Trường Sa.**

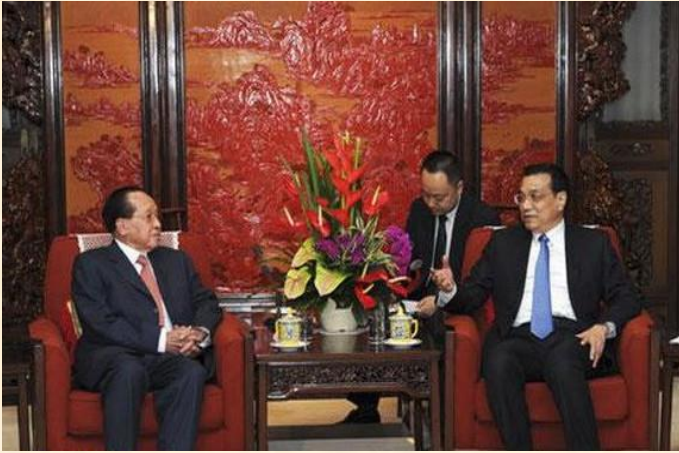
Ngày 4/1 quân đội Philippines bắt đầu thay quân đồn trú luân phiên tại đảo Thị Tứ (Philippines gọi là Pag-Asa). Ban đầu Manila dự kiến thay quân trước Giáng sinh, nhưng do thời tiết xấu nên lực lượng không quân và hải quân phải tạm hoãn triển khai lính mới ra thay. Bên cạnh số lính Không quân được triển khai luân phiên tại đảo Thị Tứ, hiện tại số cư dân của Philippines trên đảo này là khoảng 200 người.

+ Thái Lan:

Đàm phán COC không nên bị ảnh hưởng bởi cạnh tranh trong khu vực. Thái Lan không muốn tình hình địa chính trị cũng như sự cạnh tranh giữa các cường quốc trong khu vực ảnh hưởng đến các cuộc đàm phán giữa ASEAN và Trung Quốc về tranh chấp Biển Đông. Theo Thư ký thường trực Bộ Ngoại giao Thái Lan ông Sihasak Phuangketkeow Sihasak, tình hình địa chính trị không ổn định trong khu vực có thể ảnh hưởng tới các cuộc đàm phán về COC giữa ASEAN và Trung Quốc. Tháng 4/2014 tại Thái Lan, ông Sihasak sẽ chủ trì một hội nghị quan

chức cấp cao của ASEAN và Trung Quốc về chi tiết của Bộ Quy tắc Ứng xử. Trước hội nghị này, ông dự kiến sẽ làm việc với từng thành viên ASEAN nhằm tìm kiếm sự đồng thuận và tăng cường vị thế của ASEAN khi đàm phán với Bắc Kinh.

Quan hệ các nước

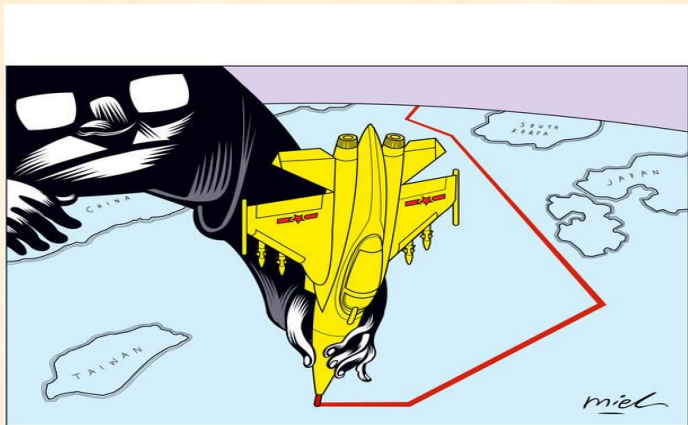
Trung Quốc và Campuchia tăng quan hệ hợp tác toàn diện. Ngày 2/1, tại Trung Nam Hải, Thủ tướng Trung Quốc Lý Khắc Cường đã hội đàm với Phó Thủ tướng kiêm Bộ trưởng Ngoại giao Campuchia Hor Nam Hong nhân dịp nhà lãnh đạo đến Trung Quốc tham dự kỳ họp lần thứ nhất Ủy ban điều phối chính phủ Trung Quốc-Campuchia. Ông Lý Khắc Cường bày tỏ hy vọng hai nước tiếp tục thực hiện tốt Kế hoạch hành động về quan hệ đối tác-hợp tác chiến lược toàn diện song phương, đi sâu hợp tác trong các lĩnh vực trọng điểm. Phó Thủ tướng Campuchia khẳng định Chính phủ Campuchia chú trọng phát triển quan hệ với Trung Quốc, mong muốn tăng cường hợp tác mật thiết với Bắc Kinh.

Myanmar sẽ không thiên vị bên nào trong tranh chấp Biển Đông. Vụ phó Vụ ASEAN, Bộ Ngoại giao Myanmar ông U Aung Htoo cho biết, khi đảm nhiệm cương vị Chủ tịch luân phiên ASEAN vào năm 2014, nước này sẽ tránh

nhượng bộ trước bất kỳ áp lực nào từ bên ngoài về vấn đề tranh chấp ở Biển Đông. Theo ông U Aung Htoo, Myanmar sẽ tham khảo phương pháp tiếp cận của Brunei và góp phần thúc đẩy một giải pháp ngoại giao cho vấn đề tranh chấp lãnh thổ trên Biển Đông, “Trung Quốc hiện tại đã đồng ý bàn thảo về Bộ Quy tắc Ứng xử nhằm giải quyết tranh chấp Biển Đông. Chúng tôi không thể đối đầu với Trung Quốc nhưng chúng tôi sẽ cố gắng hết sức xử lý các tranh chấp thông qua thương lượng với Trung Quốc.” Ông U Aung Htoo nhấn mạnh Myanmar sẽ nỗ lực tránh lặp lại trường hợp ASEAN không thể đưa ra tuyên bố chung sau hội nghị tháng 7/2012 trong nhiệm kỳ Campuchia làm Chủ tịch.

Thúc đẩy quan hệ hợp tác chiến lược toàn diện Việt-Trung. Ngày 30/12, Phó Thủ tướng, Bộ trưởng Ngoại giao Phạm Bình Minh và Bộ trưởng Ngoại giao Trung Quốc Vương Nghị đã có cuộc điện đàm chúc mừng năm mới và trao đổi về quan hệ hai nước. Hai bên đánh giá cao những tiến triển tích cực trong quan hệ hai nước trong năm qua, đồng thời nhất trí sẽ tăng cường phối hợp, thúc đẩy quan hệ đối tác hợp tác chiến lược toàn diện Việt Nam-Trung Quốc tiếp tục có bước phát triển mới trong năm 2014.

Phân tích và đánh giá

“Im lặng trước ADIZ của Trung Quốc sẽ là nguy cơ đối với ASEAN?” của Dylan Loh Ming Hui. Tại sao các quốc gia ASEAN lại phản ứng một cách chậm chạp trước việc Trung Quốc thiết lập ADIZ tại Biển Hoa Đông? *Thứ nhất*, nhiều khả năng các quốc gia ASEAN đang “chờ đợi” để đánh giá xem ADIZ được thực thi như thế nào và liệu nó có được công nhận hợp pháp hay không. Logic trong suy nghĩ của các thành viên của ASEAN có vẻ là: tại sao lại phải khiến Trung Quốc tức giận và tự khiến mình bị cuốn vào một vụ việc không cần thiết, khi mà có nhiều quốc gia lớn hơn, có tầm ảnh hưởng hơn phải sẵn sàng “nhận lấy trách nhiệm này” và hành động để đáp trả Trung Quốc. *Thứ hai*, một vài quốc gia ASEAN có thể nhận thấy tác động của ADIZ lên ASEAN là không quá lớn – do đó không cần phải lo ngại – bởi tranh chấp Biển Hoa Đông khác với tranh chấp tại Biển Đông. *Thứ ba*, cách thức hoạt động của ASEAN – cụ thể là quá trình ra quyết định dựa trên tham vấn

và đồng thuận – khiến họ không thể đưa ra các phản ứng nhanh chóng và phối hợp tốt. Tuy nhiên, phản ứng chậm chạp của ASEAN có thể được Trung Quốc lý giải là dấu hiệu của sự quy phục, và điều này có thể khiến Bắc Kinh có lý do để hành động quyết đoán hơn nữa. Chắc chắn rằng nếu áp đặt thành công ADIZ ở Biển Hoa Đông, Trung Quốc sẽ không có bất kỳ trở ngại nào để làm điều tương tự ở Biển Đông. Chỉ khi nào ASEAN có thể hành động như một khối thống nhất, có phản ứng kịp thời và thể hiện sự đoàn kết rõ ràng hơn, thì họ mới có thể khiến Trung Quốc chùn bước trong tham vọng thống trị bầu trời tại Biển Đông cũng như tham vọng đạt được những mục tiêu xa hơn của nước này.

“Biển Đông: Hy vọng mong manh cho Bộ Quy tắc Ứng xử?” của Idayu Suparto. Các cuộc thảo luận về Bộ Quy tắc Ứng xử tại Biển

Đông được dự kiến sẽ được đẩy nhanh trong vài tháng tới sau vài năm bị trì hoãn. Tuy nhiên, căng thẳng vẫn đang tăng nhiệt tại khu vực và người ta cũng lo ngại việc liệu Myanmar, đồng minh lâu năm của Trung Quốc, có đủ uy tín cần thiết để chủ trì các cuộc thảo luận về Bộ Quy tắc Ứng xử hay không khi đây mới là lần đầu họ giữ chức chủ tịch ASEAN. Giáo sư Carl Thayer, chuyên gia về an ninh tại khu vực Đông Nam Á,

cho biết: “Tôi cho rằng chính phủ Myanmar hiểu rằng họ sẽ có lợi nhiều hơn nếu đảm đương tốt vai trò chủ tịch của ASEAN và đưa ra được sự đồng thuận của khối. Tuy nhiên, có thể Myanmar sẽ không chủ động trong vấn đề (tranh chấp) Biển Đông. Có thể họ sẽ chỉ duy trì những gì đang có và chủ trì hoặc can thiệp khi cảm thấy cần thiết.” Một yếu tố khác ảnh hưởng đến tiến trình của Bộ Quy tắc Ứng xử là quan hệ giữa các quốc gia, mà cụ thể ở đây là quan hệ giữa Philippines và Trung Quốc, hai nước thường xuyên có những căng thẳng trên Biển Đông. Tiến sĩ Simon Tay, Viện trưởng Viện các vấn đề quốc tế của Singapore, cho biết: “Hiện tại, giữa Philippines và Trung Quốc đang có quá nhiều ngờ vực. Không có nhiều cơ hội để hai bên giảm nhiệt căng thẳng.” Ngoài ra, động thái thiết lập ADIZ của Bắc Kinh tại Biển Hoa Đông và việc nước này nói rằng họ có thể áp đặt ADIZ tại các khu vực khác đã làm phức tạp thêm tình hình. Với những căng thẳng về ADIZ tại Biển Hoa Đông vẫn đang âm ỉ - và việc tòa trọng tài của Liên Hợp Quốc trong thời gian tới có thể đưa ra phán quyết về vụ kiện giữa Manila và Bắc Kinh – các nhà phân tích tỏ ra không mấy lạc quan về việc các bên sẽ sớm đạt được bước đột phá trong các cuộc thảo luận về Bộ Quy tắc Ứng xử tại Biển Đông. Giáo sư Carl Thayer cho biết: “Chúng ta đã có sự khởi đầu thuận lợi, nhưng đây sẽ là một quá trình kéo dài. Chúng ta không biết chính xác Trung Quốc sẽ hành động gì tiếp theo, tuy nhiên cho đến nay, đây vẫn là một diễn biến đáng mừng.”

“Việt Nam tìm sự cân bằng trong tranh chấp tại Biển Đông” của P. K. Ghosh.

Sau các cuộc hội đàm giữa Thủ tướng Ấn Độ Manmohan Singh và Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng trong chuyến thăm của ông tới Ấn Độ, hai bên đã ký kết 8 thỏa thuận. Trong đó có một Biên bản ghi nhớ về việc Việt Nam mời thầu Ấn Độ 7 lô dầu khí tại Biển Đông – trong đó có 3 lô độc quyền – cũng như việc thăm dò dầu khí chung tại một vài quốc gia Trung Á mà cả Hà Nội và New Dehli có mối quan hệ tốt. Bên cạnh đó, Hà Nội cũng

hướng về phía Nga và Nhật để cân bằng lại áp lực từ phía Trung Quốc. Gần đây Hà Nội cũng đã thuyết phục Nga đầu tư vào các mỏ dầu khí. Chắc chắn Trung Quốc đã không hài lòng bởi nước này phản đối bất kỳ “quốc gia bên ngoài nào” can dự vào vấn đề Biển Đông, cho dù nước này cũng thường xuyên có các hoạt động tại Ấn Độ Dương. Về phần mình, Việt Nam hiểu rằng việc quốc tế hóa tranh chấp và thu hút càng nhiều quốc gia vào chia sẻ lợi ích tại Biển Đông sẽ có ý nghĩa chiến lược quan trọng. Việt Nam đang đẩy mạnh quan hệ với các quốc gia khác để có khả năng chống lại áp lực từ phía Trung Quốc. Các nước này, theo chiều ngược lại, sẽ gia

cổ Việt Nam trở thành một bức tường vững chắc để chống lại thái độ bá quyền ngày càng ngạo mạn của Trung Quốc. Mỹ, Nga và Ấn Độ là các quốc gia phù hợp cho chiến lược này của Việt Nam.

“Bốn điểm nóng của Châu Á – Thái Bình Dương trong năm 2014” của *Harry Kazianis*. Năm 2013 là một năm tràn ngập sự kiện dành cho các chuyên gia an ninh, quốc phòng và đối ngoại của khu vực Châu Á – Thái Bình Dương. Và tình hình trong năm 2014 có vẻ như cũng không mấy khả quan. Dưới đây là 4 điểm nóng của khu vực, được xếp theo tự giảm dần. 1) *Bắc Triều Tiên một lần nữa gây căng thẳng*: Từ việc thử nghiệm vũ khí hạt nhân hoặc tên lửa, hay tiến hành một vài hành động quyết đoán nào đó có thể gây nên khủng hoảng tại khu vực, Bắc Triều Tiên luôn luôn có khả năng khiến Đông Bắc Á nói riêng hay Châu Á và thế giới nói chung rơi vào trạng thái hỗn loạn. 2) *Căng thẳng Mỹ - Trung tiếp tục tăng nhiệt*: Sự trỗi dậy của Trung Quốc chắc chắn là một vấn đề có tác động tới toàn cầu. Trong năm 2014, sự trỗi dậy của Trung Quốc sẽ khiến nước này có những cọ xát

mới với Mỹ, tương tự như vụ tàu chiến Trung - Mỹ suýt đụng độ, va chạm kinh tế và đồng minh thương mại mới (chẳng hạn TPP). 3) *Tranh chấp tại Biển Đông*: Căng thẳng ở đây có vẻ như sẽ không bao giờ kết thúc. Năm 2014, Trung Quốc sẽ tiếp tục chính sách “ngoại giao cây gậy nhỏ”, tuy nhiên cây gậy nhỏ của Trung Quốc đang ngày càng lớn dần lên. Với việc Bắc Kinh tiến hành huấn luyện tàu sân bay ở Biển Đông sau khi thiết lập ADIZ ở Biển Hoa Đông, nhiều khả năng Trung Quốc sẽ tiếp tục gây sức ép tại một số khu vực tại Biển Đông, ví dụ như Bãi Cỏ Rong. 4) *Tranh chấp tại Biển Hoa Đông*: Điểm nóng đáng chú ý nhất của thế giới có lẽ không nằm ở Syria hay Iran mà đang nằm ở Biển Hoa Đông, nơi căng thẳng giữa Trung Quốc và Nhật về quần đảo Senkaku/Điếu Ngư đang diễn ra. Đáng lo ngại hơn cả là việc nền kinh tế lớn thứ hai và thứ ba của thế giới đang bị mắc kẹt trong vòng xoáy leo thang căng thẳng và Mỹ có thể sẽ bị kéo vào trong vòng xoáy đó. Với việc Trung Quốc tiếp tục giám sát khu vực bằng các khí tài trên không và trên biển cũng như tuyên bố thiết lập ADIZ tại khu vực, đồng thời với đó Nhật cũng đang cải thiện lực lượng vũ trang của mình với nhiệm vụ trọng tâm là bảo vệ khu vực tranh chấp, chúng ta có thể nhận thấy rõ bầu không khí u ám tại đây. Liệu có sự cố xảy ra giữa các khí tài trên không cũng như trên biển hay không? Nếu có thì điều gì sẽ xảy ra sau đó? Có thể câu trả lời sẽ có trong năm 2014./.

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp